

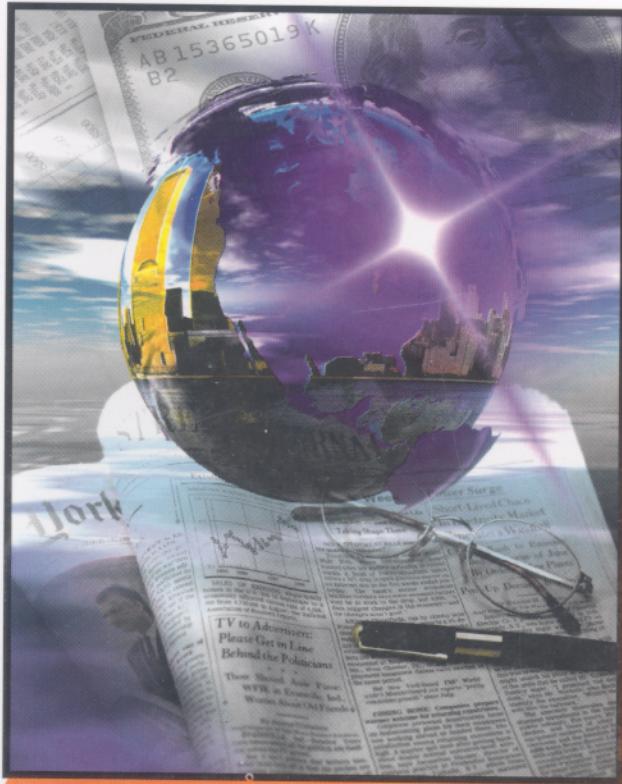

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO HÀ NỘI

GIÁO TRÌNH

Kinh tế vĩ mô

DÙNG TRONG CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC CHUYÊN NGHIỆP HÀ NỘI

NHÀ XUẤT BẢN HÀ NỘI

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO HÀ NỘI

Chủ biên: Thạc sĩ Trần Thúy Lan

GIÁO TRÌNH
KINH TẾ VI MÔ

(Dùng trong các trường THCN)

NHÀ XUẤT BẢN HÀ NỘI - 2005

Chủ biên:
Thạc sĩ TRẦN THÚY LAN

Tập thể tác giả:

<i>Thạc sĩ</i>	Bùi Thùy Nhi
<i>Cử nhân</i>	Nguyễn Đình Quang
<i>Cử nhân</i>	Lê Thanh Hương

Lời giới thiệu

Nước ta đang bước vào thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa nhằm đưa Việt Nam trở thành nước công nghiệp văn minh, hiện đại.

Trong sự nghiệp cách mạng to lớn đó, công tác đào tạo nhân lực luôn giữ vai trò quan trọng. Báo cáo Chính trị của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam tại Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ IX đã chỉ rõ: "Phát triển giáo dục và đào tạo là một trong những động lực quan trọng thúc đẩy sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa, là điều kiện để phát triển nguồn lực con người - yếu tố cơ bản để phát triển xã hội, tăng trưởng kinh tế nhanh và bền vững".

Quán triệt chủ trương, Nghị quyết của Đảng và Nhà nước và nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng của chương trình, giáo trình đối với việc nâng cao chất lượng đào tạo, theo đề nghị của Sở Giáo dục và Đào tạo Hà Nội, ngày 23/9/2003, Ủy ban nhân dân thành phố Hà Nội đã ra Quyết định số 5620/QĐ-UB cho phép Sở Giáo dục và Đào tạo thực hiện đề án biên soạn chương trình, giáo trình trong các trường Trung học chuyên nghiệp (THCN) Hà Nội. Quyết định này thể hiện sự quan tâm sâu sắc của Thành ủy, UBND thành phố trong việc nâng cao chất lượng đào tạo và phát triển nguồn nhân lực Thủ đô.

Trên cơ sở chương trình khung của Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành và những kinh nghiệm rút ra từ thực tế đào tạo, Sở Giáo dục và Đào tạo đã chỉ đạo các trường THCN tổ chức biên soạn chương trình, giáo trình một cách khoa học, hệ

thống và cập nhật những kiến thức thực tiễn phù hợp với đối tượng học sinh THCN Hà Nội.

Bộ giáo trình này là tài liệu giảng dạy và học tập trong các trường THCN ở Hà Nội, đồng thời là tài liệu tham khảo hữu ích cho các trường có đào tạo các ngành kỹ thuật - nghiệp vụ và động đảo bạn đọc quan tâm đến vấn đề hướng nghiệp, dạy nghề.

Việc tổ chức biên soạn bộ chương trình, giáo trình này là một trong nhiều hoạt động thiết thực của ngành giáo dục và đào tạo Thủ đô để kỷ niệm “50 năm giải phóng Thủ đô”, “50 năm thành lập ngành” và hướng tới kỷ niệm “1000 năm Thăng Long - Hà Nội”.

Sở Giáo dục và Đào tạo Hà Nội chân thành cảm ơn Thành ủy, UBND, các sở, ban, ngành của Thành phố, Vụ Giáo dục chuyên nghiệp Bộ Giáo dục và Đào tạo, các nhà khoa học, các chuyên gia đầu ngành, các giảng viên, các nhà quản lý, các nhà doanh nghiệp đã tạo điều kiện giúp đỡ, đóng góp ý kiến, tham gia Hội đồng phản biện, Hội đồng thẩm định và Hội đồng nghiệm thu các chương trình, giáo trình.

Đây là lần đầu tiên Sở Giáo dục và Đào tạo Hà Nội tổ chức biên soạn chương trình, giáo trình. Dù đã hết sức cố gắng nhưng chắc chắn không tránh khỏi thiếu sót, bất cập. Chúng tôi mong nhận được những ý kiến đóng góp của bạn đọc để từng bước hoàn thiện bộ giáo trình trong các lần tái bản sau.

GIÁM ĐỐC SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

Lời nói đầu

Hiện nay nền kinh tế Việt Nam đang phát triển theo mô hình kinh tế thị trường có sự quản lý của Nhà nước định hướng xã hội chủ nghĩa. Bên cạnh vai trò quản lý kinh tế của Nhà nước, hoạt động kinh tế của các doanh nghiệp cũng được hết sức coi trọng và phát huy tính tự chủ. Để đáp ứng với những thay đổi này, việc trang bị các kiến thức về Kinh tế học vi mô cho học sinh – sinh viên, những chủ nhân tương lai của đất nước là điều vô cùng quan trọng bởi thành công của các quốc gia đi trước Việt Nam đã cho thấy rằng đội ngũ cán bộ kinh tế trong các doanh nghiệp sẽ là nhân tố quyết định nhất đến việc sản xuất kinh doanh có hiệu quả.

Vài năm gần đây, môn học Kinh tế vi mô đã được đưa vào giảng dạy ở các trường Đại học và Cao đẳng. Song đây là lần đầu tiên môn học này, theo chủ trương của Bộ Giáo dục - Đào tạo, sẽ được giới thiệu dạy cho học sinh các trường trung học chuyên nghiệp. Là một trường trung học đã nhiều năm đào tạo cán bộ kinh doanh và kế toán thương mại, với phương châm chấm dứt tình trạng học chay, giảng dạy theo phương pháp thuyết trình, chúng tôi xin mạnh dạn biên soạn giáo trình môn học Kinh tế vi mô nhằm trang bị cho học sinh những kiến thức hết sức căn bản về vấn đề kinh tế trong một doanh nghiệp, đồng thời giúp học sinh làm quen với một cách học mới: phân tích các vấn đề kinh tế thông qua mô hình và đồ thị. Hy vọng rằng cuốn sách này sẽ được các thầy, cô giáo, học sinh các trường trung học chuyên nghiệp nhóm ngành kinh tế sử dụng làm tài liệu giảng dạy và học tập.

Để hoàn thành cuốn giáo trình này, chúng tôi đã nhận được các ý kiến đóng góp quý báu về nội dung và hình thức của giáo trình từ các đồng chí trong hội đồng khoa học trường, các nhà khoa học: PGS - Tiến sĩ Phạm Công Đoàn, Tiến sĩ Ngô Xuân Bình, Tiến sĩ Hoàng Yến, Tiến sĩ Hoàng Trần Hậu,

Thạc sĩ Vũ Thị Minh Phương, các bạn đồng nghiệp và các đồng chí giáo viên bộ môn trong quá trình biên soạn. Chúng tôi xin chân thành cảm ơn những đóng góp quý báu đó. Đây là lần đầu tiên tiếp cận với việc biên soạn giáo trình một môn học mới, chắc chắn không tránh khỏi những hạn chế, chúng tôi rất mong nhận được các ý kiến đóng góp để giáo trình đạt chất lượng cao hơn.

NHÓM BIÊN SOẠN
TỔ CHÍNH TRỊ - KINH TẾ NGÀNH
TRƯỜNG TRUNG HỌC THƯƠNG MẠI - DU LỊCH HÀ NỘI

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

AC	<i>Average Cost</i>	Chi phí bình quân
AFC	<i>Average Fixed Cost</i>	Chi phí cố định bình quân
AP	<i>Average Productivity</i>	Năng suất bình quân
AR	<i>Average Revenue</i>	Doanh thu bình quân
ATC	<i>Average Total Cost</i>	Tổng chi phí bình quân
AVC	<i>Average Variable Cost</i>	Chi phí biến đổi bình quân
FC	<i>Fixed Cost</i>	Chi phí cố định
MC	<i>Marginal Cost</i>	Chi phí cận biên
MP	<i>Marginal Product</i>	Sản phẩm cận biên
MPC	<i>Marginal Personal Cost</i>	Chi phí biên cá nhân
MSC	<i>Marginal Social Cost</i>	Chi phí biên xã hội
MSB	<i>Marginal Social Benefit</i>	Lợi ích biên xã hội
MR	<i>Marginal Revenue</i>	Doanh thu cận biên
MRP	<i>Marginal Revenue Product</i>	Sản phẩm doanh thu cận biên
MRTS	<i>Marginal Ratio of Substitution</i>	Tỉ lệ thay thế cận biên
MU	<i>Marginal Utility</i>	Lợi ích cận biên
MVP	<i>Marginal Value Product</i>	Sản phẩm giá trị cận biên
TC	<i>Total Cost</i>	Tổng chi phí
TR	<i>Total Revenue</i>	Tổng doanh thu
TU	<i>Total Utility</i>	Tổng lợi ích
VC	<i>Variable Cost</i>	Chi phí biến đổi

Chương 1

KINH TẾ VI MÔ VÀ NHỮNG VẤN ĐỀ KINH TẾ CƠ BẢN CỦA DOANH NGHIỆP

I. ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU KINH TẾ VI MÔ

1. Kinh tế vi mô và mối quan hệ của kinh tế vi mô với kinh tế vĩ mô

1.1. Kinh tế học

Đã có nhiều khái niệm về kinh tế học nhưng với nội dung hiện nay của môn học ta có thể chấp nhận một khái niệm sau:

Kinh tế học là một môn khoa học nghiên cứu những lựa chọn của cá nhân và xã hội về cách thức sử dụng các nguồn tài nguyên có giới hạn. Mục đích của việc lựa chọn là để thỏa mãn cao nhất nhu cầu trong hiện tại và tương lai của cá nhân và xã hội. Những lựa chọn của cá nhân và xã hội được biểu hiện thành những hiện tượng và những hoạt động kinh tế.

Kinh tế học nghiên cứu các hiện tượng này dưới hai góc độ:

Một là góc độ bộ phận như hộ gia đình, một doanh nghiệp, một thị trường... hình thành nên môn kinh tế vi mô.

Hai là góc độ của toàn bộ nền kinh tế dẫn đến việc hình thành nên môn kinh tế vĩ mô.

1.2. Kinh tế vĩ mô

Kinh tế vĩ mô là một môn khoa học quan tâm đến việc nghiên cứu, phân tích, lựa chọn các vấn đề kinh tế tổng thể của toàn bộ nền kinh tế - của "một bức tranh lớn" về tổng sản phẩm quốc dân, công ăn việc làm, lạm phát, thất nghiệp, đầu tư, tiết kiệm ... Ở đây, kinh tế vĩ mô nghiên cứu sự tương tác giữa

các khía cạnh của nền kinh tế quốc dân. Chẳng hạn nó nghiên cứu sự tương tác giữa sự đầu tư vốn với tỉ lệ thất nghiệp, lạm phát, tổng sản phẩm xã hội, thu nhập quốc dân...

1.3. Kinh tế vi mô

Kinh tế vi mô là một môn khoa học nghiên cứu, phân tích, lựa chọn các vấn đề kinh tế cụ thể của các tế bào kinh tế trong một nền kinh tế. Đó là một môn khoa học nghiên cứu các hành vi của từng cá nhân, từng doanh nghiệp như người tiêu dùng, người sản xuất, các nhà đầu tư, các doanh nghiệp... cũng như sự tương tác giữa họ trên các thị trường cụ thể. Nó giải thích tại sao các đơn vị và các cá nhân lại đưa ra các quyết định về kinh tế và họ làm như thế nào để có các quyết định đó.

Ví dụ: tại sao các gia đình lại thích xe máy hơn xe đạp? Và người sản xuất quyết định như thế nào trong việc lựa chọn sản xuất xe máy hay xe đạp.

Kinh tế học vi mô giải thích cách thức người tiêu dùng đi đến quyết định mua và sự thay đổi giá cả và thu nhập, thị hiếu có ảnh hưởng tới sự lựa chọn của họ như thế nào? Kinh tế vi mô cũng giải thích cách thức các doanh nghiệp quyết định tuyển bao nhiêu công nhân và cách thức công nhân quyết định làm việc ở đâu và khối lượng công việc làm là bao nhiêu?

Như vậy, kinh tế vi mô nghiên cứu các hành vi cụ thể của từng cá nhân, từng doanh nghiệp trong việc lựa chọn và quyết định ba vấn đề cơ bản của mình là sản xuất cái gì? sản xuất như thế nào? và phân phối thu nhập ra sao? để có thể đứng vững, cạnh tranh và phát triển trên thị trường.

Từ sự phân tích trên ta thấy sự khác biệt giữa kinh tế vi mô và kinh tế vĩ mô:

Thứ nhất: Kinh tế vi mô nghiên cứu hành vi của từng cá thể, từng doanh nghiệp. Còn kinh tế vĩ mô nghiên cứu những vấn đề về sự phát triển của nền kinh tế xã hội.

Thứ hai: Kinh tế vi mô quan tâm đến mục tiêu kinh tế của từng cá nhân, từng doanh nghiệp. Còn kinh tế vĩ mô quan tâm đến mục tiêu kinh tế của cả một quốc gia.

Thứ ba: Kinh tế vi mô lý giải cách thức các doanh nghiệp và các cá nhân đưa ra các quyết định về kinh tế. Còn kinh tế vĩ mô tìm hiểu để cải thiện kết quả hoạt động của toàn bộ nền kinh tế quốc dân.

1.4. Mối quan hệ giữa kinh tế vi mô với kinh tế vĩ mô

Kinh tế vi mô và kinh tế vĩ mô tuy khác nhau nhưng đều là những nội dung